

אורח חיים, הלכות פורים, ו'ז'

א. ועקר הנס של פורים על-ידי מרדכי על-ידי רבוי הצעקות וזעקות שצעק להשם יתברך והכניס גם בישראל לזעק ולצעק הרבה להשם יתברך, כי אין שום עצה נגדם כי אם על-ידי זה, כי אין כחנו אלא בפה, כי הם מתגרים בישראל בכמה וכמה בחינות עד שרוצים להכניס, חס ושלום, כעס וחמה בין ישראל בעצמן, ועל-ידי זה רוצים לטרף השפע מישראל, חס ושלום, ולהתגבר עליהם כנ"ל. ועל-כן אין עצה ותחבולה כי אם לצעק הרבה להשם יתברך ולהתפלל ולהתחנן אליו יתברך בבחינת חס לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני, שצריכין להפך החמימות הבוער בלב מרבי הצרות שרוצה להכניס כעס, חס ושלום, להפך הכל לתפלות ותחנונות ובקשות וצעקות להשם יתברך בחמימות הלב, בבחינת חס לבי וכו' דברתי בלשוני כנ"ל. וזהו בחינת מה שכתוב שם בתחלת סימן נט הנ"ל שעקר תקון היכל הקדוש הוא על-ידי משפט שישפט את עצמו על כל דבר, דהינו שיתבודד ויעשה חשבון עם נפשו וישפט את עצמו ויפרש שיחתו לפני השם יתברך בחמימות הלב עד שיתעורר אש המשפט וישרף את הרע של הנפשות שמקרבם וכו', עין שם. ועקר הכנעת הרע של הנפשות הוא לבטל הכעס והחמה מהם (כמוכן בסוף התורה הנ"ל), שתקון החמה, שהוא בחינת שם שהוא על-ידי תקון הכעס, זהו בעצמו בחינת בטול הרע מבחינת כסא משפט הנ"ל, מבחינת עיגולא וכו', עין שם היטב ותבין. נמצא שעל-ידי תפלה והתבודדות מכניעין הרע של הכעס שרוצה לקלקל חס ושלום העשירות דקדושה, ולהמשיכו להסטרא אחרא חס ושלום, וזה היה כל עצתו דקדושה של מרדכי שצעק הרבה להשם יתברך והכניס בישראל לצעק ולהתפלל להשם יתברך בחמימות הלב בבחינת חס לבי וכו', להפך חמימות הכעס לחמימות צעקה ותפלה להשם יתברך וכנ"ל, ועל-ידי זה הכניע הרע, שהוא הכעס, שהוא בחינת המן, שמשם העשירות של כל העובדי כוכבים והרשעים החולקים על האמת על העוסקים בבנין היכל הקדוש כנ"ל, ועל-ידי זה נתהפך הדבר בבחינת ונהפך הוא וכו', ונטל כל העשירות מהסטרא אחרא ונהפכה אל הקדושה כנ"ל, ואז ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור וכו', שהוא עשירות גדול מאד, שזה עקר הנס שחזר העשירות אל הקדושה, ועל-ידי זה ורבים מעמי הארץ מתיהדים וכו', כי כשחזר העשירות אל הקדושה אז מתאיים נפשות רבים להפיל בשמו ונפשו ונעשים גרים ובעלי תשובה הרבה בעולם, בבחינת ורבים מעמי הארץ מתיהדים וכו', וכנ"ל:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'ז'

א. ויש לרמז כל זה בחבור הפסוקים של המסורה שמביא ששה פסוקים של חמש חמש תבות סמוכות משתי אותיות לבד, כל אחד מהן. א' ויולד נח את שם את חם, ב' כי גם זה לך בן, ג' כי יד על פס י"ה, ד' על-כן לא בא אל שלחן המלך, ה' גם לי גם לך לא יהיה, ו' אין זה כי אם רע לב. הינו ויולד נח, שהוא הצדיק האמת שהוא עוסק בבנין היכל הקדוש הנ"ל, את שם את חם, הינו שמוליד הנפשות הקדושות שהם בחינת שם, בחינת נפש חיה הוא שמו, ועל-כן עקר התקרבותם על-ידי שמגדל השם שבא על-ידי עשירות דקדושה, אבל הבעל דבר מתגרה והוא פרוץ אחר הקדושה, ורוצה להגביר הרע של הנפשות שמקרבם שהוא הכעס והחמה, אף הצדיק האמת מהפך הרע שהוא בחינת חס, בחינת חמימות הכעס והחמה, הוא מהפך לבחינת חס לבי בקרבי וכו' דברתי בלשוני, דהינו לצעק ולהתפלל להשם יתברך בחמימות הלב כנ"ל, וזהו ויולד נח, שהוא הצדיק, את שם, הינו הנפשות שמקרבם. וזהו את חם, שהוא בחינת חמימות הלב שפרוץ בהם שרוצה להכניס כעס וחמה, אבל הצדיק מהפכו לבחינת חס לבי הנ"ל, שעל-ידי זה נתהפך הכל אל הקדושה ומוליד נפשות רבות ומגדיל שם ה' וכנ"ל. וזהו 'כי גם זה לך בן', כי הנפשות שמקרבם נקראים בנים, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, ובכל פעם שמקרב נפש חדש הוא בחינת בן, בבחינת כי גם זה לך בן, וזהו כי יד על פס י"ה שנאמר על מלחמת עמלק, שנשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זכר עמלק, ועקר המלחמה הוא בבחינה הנ"ל, מחמת שעמלק מתגרה בכל פעם בישראל למעט שמו, חס ושלום, על-ידי הכעס, שעל-ידי זה גוזל השפע מהם עד שהשם יתברך בעצמו, כביכול, צריך

ללחם עמו, בבחינת כי יד על פס י"ה, שאין שמו וכסאו שלם עד שימחה זכרו ויתבטל הכעס מן העולם, ואז יגדל שם ה' שהוא שם ישראל, שם הצדיקים אמתיים. ואז ישובו הכל אל השם יתברך, שזהו בחינת ויולד נח הנ"ל, וזהו גם כן בחינת שלמות כסאו, כמו שכתוב שם בענין כסא משפט, עין שם. ועקר המלחמה עם עמלק על שרוצה לטל כל העשירות לעצמו בשביל תאנתו וכבודו, שזהו בחינת העשירות של העובדי כוכבים והרשעים שאינם משתדלים שמעשירותם יבא נחת להשם יתברך להספיק ידי לומדי תורה הכשרים והיראים באמת, וזהו 'על-כן לא בא אל שלחן המלך', שהחולק אינו רוצה לבא בעשירותו אל שלחן המלך, מלכו של עולם, להספיק כל הקרובים אליו, שהם הצדיקי אמת והנלוים אליהם, ועל-ידי זה גם לי גם לך לא יהיה, כי עשירות קזה לא תצלח כי בחצי ימיו יעזבנו וכנ"ל. ובאמת הסטרא אחרא חפצה בך, כי הוא המסית, הוא המדיח, הוא המסטין וכו', כי הוא מסית את החולקים שיתגברו בכעס ויהיה להם עשירות דסטרא אחרא, ואחר כך הוא בעצמו מקטרג עליהם וטורף מהם עשירותם עד שלא נשאר מאומה בידם, שזהו בחינת מה שהסטרא אחרא אומרת גם לי גם לך לא יהיה, וזהו אין זה פי אם רע לב, כי כל זה נמשך מרע הלב שהוא בחינת כעס שנקרא רע הלב כנ"ל, אבל השם יתברך לוחם עם הסטרא אחרא שהוא בחינת עמלק, בבחינת כי יד וכו', ומכניס בישראל שיציעו אליו בחמימות הלב, ועל-ידי זה מפר עצת גוים ומזכה את הצדיק להוציא העשירות מהסטרא אחרא ולהכניסו אל הקדשה, שעל-ידי זה מוליד הצדיק נפשות רבות בבחינת ויולד נח את שם וכו', בחינת כי גם זה לך בן, שבכל פעם נתוספין נפשות המתקרבים אל האמת שהם נקראים בנים כנ"ל:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'ח'

א. ובשביל זה עשה המן עץ גבה חמשים אמה לתלות את מרדכי להפילו משם, כי רצה לפגם בשרש העשירות הקדשה, שהוא בחינת הגדלת השם והנפש של ישראל, שכלם משרשים בשמות השבטים שיש בהם חמשים אותיות, ועל-כן אלו החמשים אותיות של י"ב שבטי י"ה היו חקוקים על אבני החשן והאפוד שהם בחינת עשירות כי היו אבנים יקרות מאד, והכהן גדול נשא אותם על לבו, ועליהם היו חקוקים שמות בני ישראל, שהם שרש הנפשות והשמות של כל ישראל שכלם משרשים באלו החמשים אותיות שחקוקים על האבנים טובות האלה שהם בחינת עשירות, כי השם והנפש שרשו בעשירות כנ"ל, ועל-כן היו על לב הכהן גדול בחשן המשפט להמשיך בחינת אש המשפט כנ"ל, להכניע הרע הרוצה להתאחז באלו הנפשות ובלב המקרבם (כמו שמבאר שם), וכמו שכתוב, ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו וכו'. וכן מביא שם אדוננו, מורנו ורבנו זכרוננו לברכה מענין החשן משפט לענין אש המשפט הנ"ל, כמו שמבאר בענין רבועא שהוא בחינת משפט, כמו שכתוב רבוע היה כפול שנאמר בחשן המשפט, הינו כנ"ל. והמן הרשע בקש להשליך מרדכי משם, אבל מרדכי בעצם צעקתו ותפלתו המשיך בחינת אש המשפט הנ"ל עד שחתה גחלים על ראשו של המן והשיב לו גמולו בראשו ותלו אותו ואת בניו על אותו העץ דיקא, כי כל הכנעתו היתה על-ידי חמשים אותיות הנ"ל, שהם בחינת שם דקדשה של ישראל, בחינת עשירות דקדשה שזכה מרדכי אליהם בקדשה, ועל-ידי זה הפיל המן משם דיקא ותלו אותו ואת בניו על העץ ונחזר כל העשירות אל הקדשה כנ"ל, ועל-כן חמשים הוא בחינת שעור התחלת העשירות, כמו שכתוב במשנה מי שיש לו חמשים זוז ונושא ונותן בהם לא יטל מן הצדקה, כי שרש העשירות נמשך מחמשים אותיות הנ"ל שיש בשמות השבטים, שכל אחד מישראל נשרש שמו ונפשו שם שמשם כל העשירות וכנ"ל:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'ט'

א. וזה בחינת ארבע פרשיות ופסח, כי ארבע פרשיות כלם הכנה לפסח, כי עקר בחינת פסח הוא לתקן העשירות להעלותו מהגלות מהסטרא אחרא מהטמאה אל הקדשה הוציא העשירות מהעובדי כוכבים והרשעים ולהכניסו לישראל הצדיקים והכשרים העובדים את השם יתברך עם כל העשירות להגדיל שמם ונפשם על-ידי זה כדי להגדיל שם ד' המשתף בשם ישראל כדי שיתאוו נפשות רבות להכלל בשם הקדש וכו', וזה בחינת קרבן פסח שבא מן הצאן שהוא בחינת עשירות בחינת עשירות

צאנך שמעשירות את בעליהן וכו', ועל-כן היו המצרים עובדים לצאן, כי עקר נפילת העשירות הוא במצרים ששם כל העשירות דסטרא אחרא, כמו שאמרו הו' הירדים מצרים לעזרה וכו', ומצרים אדם ולא אל, וכמו שרמז אדוננו, מורנו ורבנו זכרוננו לברכה בהמעשה של הבעל תפלה שמדבר ביותר מתאות ממון שהיו עושים מהממון עבודה זרה וכו', שהכל מרמז בקפיטל זה, עין שם, כי מצרים מלאה גלולים ועבודה זרה שהוא תאות ממון, שכל העבודה זרה תחובים שם (כמו שמבאר בסימן כג), ומחמת זה היו עובדים לצאן, שהוא בחינת עשירות כנ"ל, ובשביל זה גלו ישראל למצרים כדי לברר העשירות משם. כי בעשירות בכסף וזהב שם נפלו כל הניצוצות שהם גנוני עלאין (כמו שמבאר בהתורה הסתרה בסימן נו), ועקר נפילת הניצוצות היה מחטא אדם הראשון שחטא באכילת עץ הדעת ונטרד מגן עדן ונגזר עליו מיתה ויגיעת מרירת הפרנסה, כמו שכתוב בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה וכו', שזהו בחינת נפילת העשירות שנפל למקום שנפל, שמחמת זה הפרנסה במרירות גדול, ובשביל זה היה עקר גלות מצרים כנ"ל, ועל-כן היתה עקר ההבטחה לאברהם אבינו ואחרי כן יצאו ברכש גדול. ברכש גדול דיקא, כי זה עקר תקון שנעשה על-ידי הגלות מה שבררו והוציאו העשירות מהסטרא אחרא מטמאת מצרים אל הקדשה וכנ"ל, אבל בעוונותינו הרבים לא זכו ישראל לעמד בטובתם והתגרה בהם הבעל דבר עד שעשו את העגל על-ידי רבוי כסף וזהב, כמו שכתוב ודי זהב וכו', כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה וחרו ופגמו בעשירות, כי עקר הסטרא אחרא פרוכה שם בענין תאות ממון, ששם כל הניצוצות דקדשה וכנ"ל, ועל-ידי זה באו כל הגליות, חרבן בית ראשון ושני, וחרו ונפלו העשירות להסטרא אחרא וישראל נזונין מתמצית, כמובא שזה עקר הגלות. וזה בחינת תורי זהב נעשה לה עם נקודות הכסף שנסמך לפסוק 'עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו', כי תורי זהב וכו' זה בחינת עצם העשירות שזכו ביציאת מצרים וקריעת ים סוף כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, על-כן נסמך לזה עד שהמלך במסבו וכו', שזהו ענין חטא העגל כמו שפרש רש"י שם, הינו שיישראל קובלים על עצמם ומתודים שלא עמדו בטובתן שזכו לברר ולהוציא העשירות אל הקדשה ועד שהמלך במסבו נכשלו ועשו את העגל על-ידי רבוי הממון שהוא עבודה זרה של תאות ממון כנ"ל, שעל-ידי זה נמשך גלותנו הארץ הזו, אבל השם יתברך הקדים רפואה למכה וחמל עלינו ונתן לנו הימים טובים הקדושים שהתחלתם פסח שבו נמשך בכל שנה בחינת תקון תאות ממון (כמו שכתב אדוננו, מורנו ורבנו זכרוננו לברכה בלקוטי תנינא סימן א). ועל-כן קרבן פסח בא מן הצאן שהוא בחינת תקון תאות ממון ועשירות שהוא בחינת צאן כנ"ל, כי הקרבנות הם בחינת בטול העבודה זרה, כידוע:

אורח חיים, הלכות פורים, ו"י

א. ועל-כן לא היה נאכל אלא צלי אש, זה בחינת לבת אש הנאמר בהתורה הנ"ל שהוא מכניע הרע הרוצה להתאחז בלב, שהוא בחינת אש הפעס, שזה עקר פגם העשירות וכנ"ל, וזהו ראשו על כרעיו ועל קרבו, כי צריך לברר כל העשירות מתחלתו עד סופו אל הקדשה, כי הכסף יענה את הכל, וכל הדברים שבעולם יכולים לקנות על-ידי הממון, ומזה נמשך תאות וחמדת הממון, מחמת שעל-ידי הממון יכולים לקנות כל דבר, אבל מי שישיש לו דעת אמתי יודע שהכל הבל, כי הממון עם כל הדברים והחפצים שיקנה על ידם הכל יפלה ויאבד ולא ישאר ממנו פלום, כי האדם עם כל החפצים והחמדות שבעולם יסודם מעפר וסופם לעפר, ואין מלוין לו לאדם לא כסף וזהב ולא אבנים טובות ומרגליות שהם הדברים חמודים שקונה על-ידי הכסף וזהב, ומכלם לא נשאר פלום כי אם תורה ומעשים טובים בלבד, ועל-כן הצדיקים כשזוכין ישראל שהעשירות יגיע אליהם הם מעלין כל הממון עם כל מיני חפצים שקונים בהם הכל מעלין אל הקדשה בשביל כבוד השם יתברך לבד, וזה מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (כמובא בפרוש רש"י על פסוק שניך כעדר הרחלים, עין שם). הרחל הזה כלה קדש קרנה לחצוצרות עורה לתוף וכו' צמרה לתכלת וכו', הינו הצאן שהיא עשירות בשורשו שבקדשה כלו קדש, כי נתבררין ונתגליון על-ידי זה דברים נפלאים ונעשין נגונים ושירות נפלאים, על-ידי בחינת שאו זמרה ותנו תף שהוא תקון המשא ומתן והעשירות בקדשה בבחינת ולבא מקבל לה בחודא דנגונא דליואי (כמו שמבאר בהתורה השגחה סימן יג, עין שם), ועל-כן צוית התורה בקרבן

פסח שהוא תקון תאנות ממון כנ"ל, שיהיה נצלה באש בשלמות ראשו על פרעיו ועל קרבו כדי לברר ולהעלות העשירות שלו אל הקדשה מראשו ועד רגלו, בבחינת הרחל הזו כלה קדש, וכנ"ל:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'י"א

א. וזה בחינת אסור חמץ ומצות אכילת מצה, כי אין בין חמץ למצה אלא משהו, הינו המשהו שבין כעס לעשירות שהוא תלוי במשהו כחוט השערה (כמוכן בהתורה הנ"ל), שעקר החלוק בנהקדה שבין ח' לה', כי מצה בה"א זה בחינת עשירות, בחינת הא לכם זרע, בחינת השפעת העשירות שהמשיך יוסף במצרים, כי השם יתברך הקדים שהעשירות יתגלגל למצרים על-ידי יוסף דיקא שיהיה להם כח על-ידי זה לבררו משם ולהחזירו למרא קמא, וחמץ בחי"ת זה בחינת חמה וכעס, כי לית חמה בלא חי"ת, ועל-כן נקראת המצה לחם עני שהוא תקון להעני והעניות שסבלו בגלות, כמו שפרש רש"י שמזכיר את העני וכו', כי עקר תקון העשירות הוא עניות, דהינו מי שאינו מתגאה בדעתו ומחזיק עצמו כעני ובאיזה מעמד שהוא בין שהוא עני ממש או שהוא בינוני או שהוא עשיר מפלג תמיד מחזיק עצמו כעני ואביון גדול, בבחינת דוד המלך שבגדל מלכותו וגדלתו ועשרו הגדול אמר תמיד, כי עני ואביון אנכי, ואני עני ואביון, כי האדם ראוי לו להבין עצם עניותו בזה העולם, כי אפלו הצדיק אי אפשר לו לצאת ידי חובתו בזה העולם כנגד השם יתברך, וכמו שכתוב, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב וכו', מכל שכן וכל שכן שאר בני העולם, ואם כן אפלו לחם צר ומים לחץ אינו מגיע לו חס ושלום לפי מעשיו, רק השם יתברך זן את העולם בחסדו, כמו שכתוב, נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, ואם כן אין עני יותר ממנו, כי הוא אכל דלאו דילה, וכשמשים אל לבו האמת ויודע זאת בברור, אזי טוב לו תמיד ויזכה לעשירות אמתי שהוא מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, איזהו עשיר השמח בחלקו, כי ישמח תמיד בחלקו, מאחר שיודע שהכל חסד גדול מהשם יתברך אפלו לחם צר ומים לחץ, ועל-ידי זה יזכה לעשירות ממש לכל הון דעלמא, בבחינת מאן דאיהו זעיר הוא רב, שמי שהוא קטן בעיניו ויש לו הסתפקות ומקבל הכל באהבה ובשמחה יזכה אחר כך לעשר וגדלה, וכמו שאמרו, יש מתרושש והון רב, וכתוב מקים מעפר דל וכו' להושיבי עם נדיבים, 'מקים מעפר' דיקא, הינו מי שמשים עצמו כעפר וכנ"ל, וגם אחר כך כשזוכה לעשירות ממש לכסף וזהב וחפצים הרבה לא יפל על-ידי זה להתאוות מה שאינו שלו, כי גם בעצם עשירותו יחזיק עצמו לעני ויהיה שמח בחלקו תמיד וכנ"ל. לא כן הרשעים שהם בהפך מכל זה, כשהוא עני הוא בכעס על השם יתברך על עניותו וחסרונו, ותכף כשייש לו איזה ממון הוא מלביש עצמו במלבושים שאינם ראויים לו לפי ממונו, ועל-ידי זה חסר לו עתה יותר מבתחלה, וכשפרוים עוד ממון יותר מתחיל לקנות לו כלי כסף ומרגליות ותכשיטין, והכל בכפלי כפלים מכפי ערכו, ועל-ידי זה חזיו מרים ומרורים תמיד, עד שיש הרבה שבימי עשירותם חיהם מרורים יותר מבימי עניהם עד שהרבה העבירו עצמם לדעת על-ידי זה, כידוע את המעשה הרע הנעשה תחת השמש על-ידי זה, ועל-פי רב על-ידי זה באים לידי עניות ממש ומתים בעלי חובות (שקורין אב זעפירוס), וגם בימי עשירותם היו עניים גדולים, כי תמיד חסר להם כפי הנהגותם והצטרכותם העצומים, והכל מחמת גסותם הרע, ואינם חושבים על תכליתם הנצחי, וכאלו כל העשר מגיע להם לבד, ומאן דאיהו רב הוא זעיר, ומי שהוא מתגאה הקדוש ברוך הוא משפילם ומתים עניים ובעלי חובות, וזה בחינת יאה עניותא לישראל, שעקר היפי והנוי הוא עניות, הינו מי שמחזיק עצמו לעני תמיד הוא נאה ויפה תמיד, כי כל מה שיש לו הוא נאה ויפה אצלו תמיד, אפלו מלבוש של פשתן עם טלאי על גבי טלאי, הכל נאה ויפה אצלו ושמח בו מאד, שיש לו על כל פנים מלבוש כזה להתכסות בו, כי יודע שאינו ראוי לו לפי מעשיו אפלו מלבוש כזה, ואז הוא נאה ויפה תמיד, כי אחר כך גם כשיהיה לו מלבושים של משי ושל כסף וזהב יהיו נאים ויפים אצלו תמיד, אבל מי שאינו מחזיק עצמו כעני, וכל מה שיש לו מתאוה יותר אינו זוכה לנוי ויפי לעולם כנראה בחוש שאפלו לובש בגדי משי היקרים וכו' תמיד חסר לו עוד בגדים היקרים ביותר של גדולי הקצינים ביותר, וכן להלן וכו' להלן וכו' כידוע כל זה והבן מאד:

ב. וְזֶה בְּחִינַת מִצָּה שְׂאוּכְלִים בְּפֶסַח שֶׁהוּא תִקּוּן הַמְּמוֹן וְהַעֲשִׂירוֹת שֶׁנִּקְרָא לָחֶם עֲנִי, בְּחִינַת מִצָּה פְּרוּסָה, מֵה דַרְכּוֹ שֶׁל עֲנִי בְּפְרוּסָה, הֵינּוּ שֶׁעֵקֶר תִּקּוּן הַמְּמוֹן וְהַעֲשִׂירוֹת הוּא עַל-יְדֵי עֲנִיּוֹת, עַל-יְדֵי שְׂמֻחֲזִיקִין עֲצָמָן תְּמִיד כְּעֵנִי וְכַנ"ל, וְזֶה בְּחִינַת דַּרְכּוֹ שֶׁל עֲנִי בְּפְרוּסָה, שֶׁהוּא פּוֹרֵס וּמִשְׁבֵּר לַחֲמוֹ וּפְרַנְסָתוֹ תְּמִיד, שֶׁכָּל מֵה שֵׁיִשׁ לוֹ הוּא חוֹשֵׁב שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ מִחֻצָּה מִזֶּה, וְעַל-כֵּן תְּמִיד אֵין חֶסֶר לוֹ כְּלוּם וְהוּא שִׂמַח בְּחֻלְקוֹ תְּמִיד שֶׁזֶהוּ עֵקֶר הַעֲשִׂירוֹת, וְעַל-יְדֵי זֶה זֹכֵה לַעֲשִׂירוֹת מִמֶּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר בְּקֶרְבֵּן פֶּסַח עַל מִצּוֹת וּמְרִירִים יֹאכְלֵהוּ, כִּי קֶרְבֵּן פֶּסַח שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשִׂירוֹת צֹאנָה, עֲשִׂירוֹת דִּקְדוּשָׁה, עֵקֶר אֲכִילָתוֹ צִרְיָה שִׁיְהִיָּה דִּיקָא עַל מִצּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת לָחֶם עֲנִי וּמְרִירִים לְזַכֵּר הָעֲנִי שֶׁנִּתְעַנּוּ בְּמִצְרַיִם, הֵינּוּ שֶׁגַם בַּעֲשִׂירוֹתוֹ לֹא יִשְׁכַּח מְרִירוֹת עֲנִיּוֹתוֹ כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְגָּאֵה וְכַנ"ל, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת טוֹב יָלַד מִסֶּכֶן וְחֶכֶם וְכו', כִּי גַם בְּמַלְכוּתוֹ נוֹלַד רֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שֶׁם שֶׁגַם בְּמַלְכוּתוֹ וְעִשְׂרוֹ מִחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ לְרֶשֶׁת וְעֵנִי וְכַנ"ל, כִּי הָאָדָם צִרְיָה לְאַחַז תְּמִיד בִּקְצָה הָאֲחֵרוֹן וְלְזַכֵּר שֶׁנוֹלַד עֵרֶם, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב עֵרֶם יִצְתִי מִבְּטָן אִמִּי, שֶׁזֶהוּ תִּכְלִית הָעֲנִיּוֹת, וְכַנְגֵּד עֲנִיּוֹת זֶה כָּל מֵה שֵׁיִשׁ לוֹ הוּא עֲשִׂירוֹת גְּדוֹל וְאֵז יְהִיָּה שִׂמַח בְּחֻלְקוֹ בְּכָל מֵה שֵׁיִשׁ לוֹ, הֵן מְעַט הֵן הִרְבָּה, אֲבָל תִּכְפֹּף כְּשִׂיסְתַּכַּל לְמַעֲלָה מִמֶּנּוּ, דְּהֵינּוּ שִׂיתְקַנָּא בְּהַגְדוּלִים מִמֶּנּוּ בַּעֲשִׂירוֹת, בּוֹדָאֵי הוּא חֶסֶר לְעוֹלָם, נִמְצָא שֶׁעֵקֶר עֲשִׂירוֹת כְּשִׂמְחֲזִיקִין עֲצָמוֹ לְעֵנִי, כִּי כַּנְגֵּד תִּכְלִית הָעֲנִיּוֹת הֵכֵל הֵם עֲשִׂירִים כַּנ"ל, אֲבָל כְּשִׂשׁוּכְח עֲנִיּוֹתוֹ אֵין עֲנִי מִמֶּנּוּ, כִּי חֶסֶר לוֹ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכַנ"ל:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'י"ב

א. וְזֶה בְּחִינַת הָא לַחֲמָא עֲנִיָּא וְכו', וְתִכְפֹּף אוֹמֵר כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִכּוֹל כָּל דְּצִרְיָה וְכו', הֵינּוּ כַּנ"ל, שֶׁבְּתַחֲלָה מְסַפֵּר שֶׁהַמִּצָּה הִיא בְּחִינַת לָחֶם עֲנִי שֶׁנִּזְכָּרִין הָעֲנִיּוֹת שֶׁל הַגְּלוּת וְיִוְדָעִין הַאֲמַת מַגְדֵּל עֲנִיּוֹתוֹ מִכָּל וְכַנ"ל, וְתִכְפֹּף כְּשִׂיּוֹדָעִין זֹאת עוֹזֵר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַמְלֵא כָּל חֶסְרוֹנוֹ עַד שֶׁיִּכּוֹל גַּם לְהַשְׁפִּיעַ לְאַחֵרִים, שֶׁזֶהוּ מֵה שֶׁאוֹמֵר מִיֵּד כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִכּוֹל וְכו', כִּי דִּיקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לַחֲמָא עֲנִיָּא הַנ"ל זֹכִין לַעֲשִׂירוֹת גְּדוֹל עַד שֶׁכָּל מִי שִׁירְצָה יְבוֹא וְיִסְעַד אֲצֵלוֹ וְכַנ"ל, וְזֶהוּ גַם כֵּן מֵה שֶׁעוֹקְרִין הַקְּעָרָה מִיֵּד וְשׂוֹאֲלִין הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל מֵה נִשְׁתַּנָּה, וְעֵקֶר כָּל הָאֲרָבַע קְשִׁיּוֹת סוֹבְבִין עַל קֻטֵּב הַנ"ל, שֶׁשׂוֹאֲלִין רַבּוּי הַסְּתִירוֹת שֶׁרֹאִין בְּלִילָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֲנִי אוֹכְלִין חֲמִץ וּמִצָּה, כְּמוֹ שֶׁרֹאִין שֶׁזֶהוּ לְכֹאֲרָה בְּחִינַת עֲשִׂירוֹת, כִּי בּוֹדָאֵי לָחֶם חֲמִץ מְטַעֵם יוֹתֵר וְהוּא לָחֶם עֲשִׂירוֹת כִּי בּוֹדָאֵי לָחֶם חֲמִץ מְטַעֵם יוֹתֵר, וְהוּא לָחֶם עֲשִׂירִים יוֹתֵר מִלָּחֶם מִצָּה, וְהַלֵּילָה הַזֶּה כְּלוֹ מִצָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנִיּוֹת בְּחִינַת לָחֶם עֲנִי, וְכַנְגֵּד זֶה אֲנִי רֹאִין הַהֶפֶךְ שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אֲנִי מְטַבֵּילִין אֲפֹלוּ פַּעַם אַחַת הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתִּי פְּעָמִים, שֶׁזֶהוּ דֶּרֶךְ עֲשִׂירוֹת שְׂאוּכְלִין מְאֻכְלִים מְטַבֵּלִין, כְּמוֹבָא בְּמִפְרָשִׁים שֶׁהַטְּבוּל מְרַמֵּז עַל עֲשִׂירוֹת וְחֵרוֹת, וְכֵן מוֹסִיפִין לְשֹׂאֵל עוֹד סְתִירוֹת כְּאֵלָה, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֲנִי אוֹכְלִין שְׂאֵר יְרִקוֹת הַטְּבוּבִים לְאֲכִילָה וְהַלֵּילָה הַזֶּה כְּלוֹ מְרוֹר שֶׁמְרַמֵּז עַל מְרִירַת הָעֲנִיּוֹת וְהַפְּרַנְסָה, וְכַנְגֵּד זֶה רֹאִין הַהֶפֶךְ שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֲנִי אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין בֵּין מוֹסְבֵין, הַלֵּילָה הַזֶּה כְּלוֹ מְסַבֵּין דֶּרֶךְ חֵרוֹת כְּעֲשִׂירִים וּמְלָכִים, וְעַל זֶה מְשִׁיבִין וּמְסַפְרִין כָּל סְפּוֹר יִצִּיאַת מִצְרַיִם שֶׁהֵינּוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וְהֵינּוּ בְּדַחֵק וּבְעֲנִיּוֹת גְּדוֹל, כִּי הִיָּה כָּל הַשְּׁפַע אֲצֵלָם וְהֵם הָיוּ הַמְּלָכִים וְהַשְּׂרָרִים וְהַשּׁוֹפְטִים וּמִשְׁלֹו עֲלֵינוּ, וְיִצִּיאֵנוּ ד' מִשָּׁם בְּרִכּוּשׁ גְּדוֹל וְהִבִּיאֵנוּ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל אֲרֶץ חֲמֻדָּה וְכו' וְהַחֲזִיר הַשְּׁפַע וְהַעֲשִׂירוֹת לָנוּ, וְכַמּוֹ שֶׁאֲנִי זֹכָרִין בְּהַגְּדָה שְׂקִיָּים הַבְּטָחוֹתוֹ, וְאַחֲרֵי כֵן יִצְאוּ בְּרִכּוּשׁ גְּדוֹל שֶׁנִּתֵּן לָנוּ אֶת מְמוֹנָם, וְכָל עֵקֶר הַטְּרַח הַזֶּה שֶׁהַגְּלוּתוֹ תִּחְלָה בְּגְלוּת כְּזֶה, וְאַחֲרַי כֵּן יִצְאוּ הוֹצִיאֵנוּ בַּעֲשִׂירוֹת כְּזֶה, וְלָמָּה לֹא נִתֵּן לָנוּ הַעֲשִׂירוֹת תִּכְפֹּף בְּלִי צַעַר הַגְּלוּתוֹ? אֲבָל הִכָּהֵן לְטוֹבָתָנוּ כְּדִי לְהַזְדַּכֵּךְ בְּכּוֹר הַבְּרִזָּל בְּגְלוּת כְּדִי לְבַרֵּר וּלְזַכֵּךְ הַעֲשִׂירוֹת לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מִתְּאֻוֹת מְמוֹן שֶׁהוּא עֲשִׂירוֹת וּמְמוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁכָּל מֵה שֵׁיִשׁ לוֹ יוֹתֵר חֶסֶר לוֹ יוֹתֵר, שֶׁעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר מֵאֲרַת ד' בְּבֵית רֶשַׁע, בְּחִינַת וּבְטָן רֶשָׁעִים תִּחְסֹר, וְלְזַכּוֹת לַעֲשִׂירוֹת דִּקְדוּשָׁה שְׂבָא עַל-יְדֵי עֲנִיּוֹת דִּיקָא וְכַנ"ל, וּבְשִׁבִיל זֶה מִצּוּה עֲלֵינוּ לְאֲכֹל מִצָּה לָחֶם עֲנִי וּמְרוֹר לַעֲשׂוֹת כָּל הַשְּׂנוּיִים הָאֵלּוּ כְּדִי לִידַע וּלְזַכֵּר תְּמִיד בְּהַעֲנִיּוֹת וְהַמְרִירוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דוֹקָא אֲנִי זֹכִין לַעֲשִׂירוֹת וְלַהֲסִב בְּמִטָּה דֶּרֶךְ חֵרוֹת כְּמְלָכִים כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ זֹכֵר בְּעַת עֲשִׂרוֹת בְּחִינַת מַלְכוּת אֶת עֲנִיּוֹ וּמְרִירוֹתוֹ זֶה אֵינוֹ עוֹשֵׂר כָּלָל, כִּי עֲלֵיו נֶאֱמַר עוֹשֵׂר שְׂמוֹר לְבַעֲלֵיו לְרַעְתּוֹ, וְהוּא גְרוּעַ מִעֲנִי, כִּי חֶסֶר לוֹ יוֹתֵר עַד שֶׁסּוֹבֵל מְרִירוֹת מֵרַ מִמְּוֹת כְּאֲשֶׁר רֹאִין בְּחוּשׁ, וְגַם בְּשִׁבִיל זֶה עוֹקְרִין הַקְּעָרָה קִדְּם הָאֲכִילָה לְרַמֵּז שֶׁאֵין הַסְּעָדָה שֶׁלָּנוּ וְאֵין אֲנִי רִשְׁאִין לְאֲכֹל מִמֶּנָּה עַד

שנזכיר תחלה חסדי ד' ונפלאותיו איך הוציא השפע מהסטרא אחרא מגלות מצרים ונתנה לנו שאז דיקא חוזר הפרנסה והעשירות ואנו יכולין לאכל, וזהו בחינת מה שאמרו בזהר הקדוש שרוב המנוגא סבא אפלו כשהיה השלחן ערוך לפניו לא רצה לאכל עד שהתפלל על מזונו ואמר לא אכל עד דאתיביב מבי מלכא, הינו שאמר שאין הסעדה שלו עד שיברר אותה על-ידי תפלתו, פי עקר ברור הפרנסה מהגלות הוא על-ידי תפלה כידוע:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'י"ג

א. וכן בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים וכו' כמבאר בהגדה, פי זאת הבחינה הוא בכל דור ובכל אדם ובכל זמן שעקר מרירת הגלות לכל אחד לפי בחינתו, ועקר בחינת הגאולה שממשיך כל אחד על עצמו איזה בחינות של חרות וגאולה הנפש הכלל בבחינה הנ"ל, כשזוכה לשבר תאות ממון על-ידי התקרבות לצדיקי אמת שעקרו הוא להיות שמח בחלקו כנ"ל, שזהו על-ידי שמרגיש ענייתו בכל הבחינות בגוף ונפש וממון, ועל-ידי זה דיקא זוכה לבחינת גאולה לבחינת עשירות עד שיכול לזכות לעשירות ממש גם בגשמיות, וזהו עקר הגאולה השלמה על-ידי משיח צדקנו, שאנו מקוים ומצפים ומחכים אליו שאז יחזר כל העשירות אל הקדשה לישראל שיהיו כלם צדיקים אז כמו שכתוב תחת הנחשת אביא זהב וכו', וכתוב ושמתי כדכד שמשותיך וכו' וכל גבולה לאבני חפץ וכו', שעשירות קזאת לא זכו אפלו ביציאת מצרים ולא נשמע מעולם עשירות קזה, וישראל יזכו לזה דיקא על-ידי ענייתם שסבלו בגלות המר הזה, וגם אז כשיצאו מהגלות ויזכו לעשירות קזה לא ישכחו ענייתם פי יהיו אז ענוים באמת, כמו שכתוב, וחסו בו עם עני ודל, וגם משיח בעצמו נקרא עני, כמו שכתוב עני ורוכב על החמור, פי עקר העשירות האמתית בגשמיות ורוחניות זוכין על-ידי עניית וספלות באמת וכו"ל:

אורח חיים, הלכות פורים, ו'י"ד

א. וזה שנסמך בהגדה ואחרי כן יצאו ברכש גדול, והיא שעמדה לאבותינו ולנו וכו', פי עקר קיום שלנו בגלות המר הזה הוא על-ידי ההבטחה שהבטיח לאברהם אבינו 'וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, 'וגם' לרבות שעבוד מלכיות שעקר השעבוד על-ידי שנטלו וגזלו השפע של העשירות אליהם, ועל-ידי זה הם מושלים עלינו, אבל השם יתברך כבר הקדים והבטיחנו על-ידי אבותינו ואחרי כן יצאו ברכש גדול, ומאותה ההבטחה נמשך לנו גם עתה קצת השפע שיש לנו כדי שיהיה לנו קיום בגלות המר הזה עד הגאולה, פי ההבטחה היתה שישראל מכרחין להיות בגלות כגרים, כאלו כל השפע והעשירות שלהם, אבל הכל לטובה כדי שנפיר ענייתנו וספלותנו ונשוב אליו ועל-ידי זה מעט השפע שלנו עולה יותר מכל העשירות שלהם וכו"ל, ועל-ידי זה זוכים כמה צדיקים וכשרים גם בגלות לעשירות גדול, ועל-ידי זה יש לנו קיום בגלות לעמד כנגד העובדי כוכבים וכנגד כל החולקים על האמת, פי לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם על-ידי זקנינו הקדושים שמקימים אותנו גם בגלות הזה וממשיכים לנו השפע דקדשה בדרך נפלא ונורא עד שנזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן: